



Banjalučka berza hartija od vrijednosti
Banja Luka Stock Exchange
www.blberza.com

UPUTSTVO ZA PODRŽAVAOCE LIKVIDNOSTI

Banja Luka, Mart 2018

Sadržaj

1. UVODNE ODREDBE	1
Upotreba Uputstva.....	1
Značenja izraza	1
2. ODOBRAVANJE I PREKIDANJE STATUSA PODRŽAVAOCA LIKVIDNOSTI	2
Odobranje statusa podržavaoca likvidnosti	2
Kriterijumi za odobranje statusa podržavaoca likvidnosti.....	2
Prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti.....	3
Spisak podržavaoca likvidnosti	3
3. DUŽNOSTI PODRŽAVAOCA LIKVIDNOSTI	4
Minimalni kriterijumi za podržavaoce likvidnosti	4
Klasifikacija hartija od vrijednosti u nivoe likvidnosti	4
Vrijednosti minimalnih kriterijuma za podržavaoce likvidnosti.....	5
Minimalni kriterijumi za nove hartije od vrijednosti.....	6
Praćenje podržavalaca likvidnosti	6
4. TRGOVANJE PREKO BST-a	7
Parametri trgovanja za podržavaoce likvidnosti	7
Upravljanje sa naložima za podržavaoce likvidnosti.....	7
5. POGODNOSTI ZA PODRŽAVAOCE LIKVIDNOSTI	7
Odobranje pogodnosti za podržavaoce likvidnosti.....	7
6. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	8
Početak primjene Uputstva	8

Na osnovu člana 141. stav 1. alineja 2. Pravila Banjalučke berze a.d. Banjaluka, broj 01-UO-756/12, od 16.11.2012. godine i 01-UO-537/14, od 5.9.2014. godine, Direktor Berze donosi:

UPUTSTVO ZA PODRŽAVAOCE LIKVIDNOSTI

1. UVODNE ODREDBE

Upotreba Uputstva

Član 1.

Ovo Uputstvo se upotrebljava za podržavaoce likvidnosti na organizovanom tržištu Banjalučke berze a.d. Banja Luka, u skladu sa 61. članom Pravila, i obuhvata:

1. postupak odobravanja i prekidanja statusa podržavaoca likvidnosti;
2. zahtjev i kriterijume za odobravanje statusa podržavaoca likvidnosti;
3. uslove za prekidanje i gubitak statusa podržavaoca likvidnosti;
4. dužnosti podržavaoca likvidnosti;
5. parametre trgovanja;
6. pogodnosti za podržavaoce likvidnosti;

Značenja izraza

Član 2.

- (1) Izrazi upotrebljeni u ovom Uputstvu imaju sljedeća značenja:
 1. izraz **Pravila** znači Pravila Banjalučke berze a.d. Banja Luka;
 2. izraz **Uputstvo** znači Uputstvo za podržavaoce likvidnosti;
 3. izraz **ponuda** znači limitirani nalog za kupovinu i limitirani nalog za prodaju, koje je podržavaoc likvidnosti dužan unositi;
- (2) Izrazi koji su definisani u Pravilima, imaju isto značenje u Uputstvu.

2. ODOBRAVANJE I PREKIDANJE STATUSA PODRŽAVAOCA LIKVIDNOSTI

Odobranje statusa podržavaoca likvidnosti

Član 3.

- (1) Član Berze može obavljati poslove podržavaoca likvidnosti za jednu ili više hartija od vrijednosti za svoj račun ili račun kvalifikovanog investitora.
- (2) Zahtjev za odobranje statusa podržavaoca likvidnosti dostavlja se Berzi na posebnom obrazcu, koji je sastavni dio ovog Uputstva. U zahtjevu član Berze mora navesti:
 1. hartije od vrijednosti, za koje bi podržavao likvidnost (jedna ili više hartija);
 2. datum početka obavljanja statusa podržavaoca likvidnosti;
 3. vrijeme trajanja obavljanja statusa podržavaoca likvidnosti (60 dana ili više);
 4. ime, prezime i ostale kontakt informacije brokera, koji će kod člana Berze biti zaduženi za obavljanje ovog statusa;
 5. kriterijume koje mora ispuniti pri podržavanju likvidnosti;
 6. u slučaju potpisivanja ugovora za obavljanje podržavanja likvidnosti između člana Berze i emitenta hartije od vrijednosti kopija ugovora se prilaže uz zahtjev. Ako je ugovor potpisan u periodu kada član Berze već obavlja status podržavaoca likvidnosti isti će poslati naknadno.
- (3) Direktor Berze prilikom odlučivanja o dodjeljivanju statusa podržavaoca likvidnosti za određenu hartiju od vrijednosti primjenjuje kriterijume za odobranje statusa podržavaoca likvidnosti, koji su određeni članom 4. Uputstva.
- (4) Direktor članu Berze izdaje rješenje o dodjeljivanju statusa podržavaoca likvidnosti. Uslov za početak obavljanja funkcije podržavaoca likvidnosti je potpisivanje ugovora između podržavaoca likvidnosti i Berze. Na osnovu potpisanog ugovora i rješenja o dodjeljivanju statusa podržavaoca likvidnosti članu Berze je omogućeno obavljanje statusa podržavaoca likvidnosti.
- (5) O dodjeljivanju statusa podržavaoca likvidnosti obavještavaju se emitent hartije od vrijednosti, za kojeg je član Berze dobio status podržavaoca likvidnosti, Komisija za hartije od vrijednosti i svi članove Berze. Informacije o dodjeljivanju statusa podržavaoca likvidnosti objavljuju se na internet stranici Berze.

Kriterijumi za odobranje statusa podržavaoca likvidnosti

Član 4.

- (1) Za određenu hartiju od vrijednosti najviše tri člana Berze mogu obavljati status podržavaoca likvidnosti.
- (2) Ako je dostavljeno više zahtjeva za dobijanje statusa podržavaoca likvidnosti za određenu hartiju od vrijednosti, Direktor Berze pri odlučivanju o dodjeljivanju statusa podržavaoca likvidnosti koristi tri kriterijuma:
 1. postojanje ugovora između podržavaoca likvidnosti i emitenta hartije od vrijednosti;
 2. preuzimanje obaveze ispunjavanja kriterijuma, koji su strožiji od propisanih u članu 9. Uputstva;
 3. postojanje drugih hartija od vrijednosti, za koje član Berze obavlja funkciju podržavaoca likvidnosti ili je namjerava obavljati.
- (3) Bez obzira na prvi stav ovog člana, moguće je da maksimalno pet članova Berze obavljaju status podržavaoca likvidnosti za određenu hartiju od vrijednosti u prelaznom periodu, kada se mijenjaju podržavaoci likvidnosti na toj hartiji od vrijednosti (podnesen zahtjev za prekidanje statusa jednog ili više podržavaoca likvidnosti i odobranje

statusa drugim članovima, ponuda novih članova Berze sa boljim uslovima za podržavanje likvidnosti itd.)

Prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti

Član 5.

- (1) Status podržavaoca likvidnosti se odobrava za određeni vremenski period, pri čemu vrijeme obavljanja podržavanja likvidnosti mora trajati najmanje 60 dana. Podržavaoc likvidnosti mora prekid obavljanja statusa podržavaoca likvidnosti najaviti berzi najmanje 5 dana prije prekida obavljanja ovog statusa.
- (2) Bez obzira na prvi stav ovog člana, podržavaocu likvidnosti može se prekinuti status ili ograničiti prava i obaveze u sljedećim slučajevima:
 1. ako podržavaoc likvidnosti zahtjeva potpuni ili privremeni prekid ovog statusa za određenu hartiju od vrijednosti na osnovu pisanog zahtjeva, u kojem navodi razloge za prekid (npr. korporativne aktivnosti emitenta, promjena minimalnih kriterijuma berze itd.), na osnovu kojih se provodi postupak prekidanja statusa u roku od pet dana.
 2. ako Direktor Berze oduzme status podržavaoca likvidnosti članu Berze, koji ne ispunjava svoje obaveze koje su propisane za podržavaoca likvidnosti u trećem poglavlju Uputstva;
 3. ako Direktor ograniči dužnosti podržavaoca likvidnosti u slučaju veće tržišne neravnoteže ili drugih slučajeva (npr. korporativne aktivnosti emitenta, velike oscilacije cijena, velika odstupanja prometovanih količina itd.).
- (3) Podržavaoc likvidnosti može zahtjevati obnavljanje statusa podržavaoca likvidnosti od Berze najkasnije trideset dana prije isteka statusa podržavaoca likvidnosti, pri čemu Berza koristi kriterijume propisane u članu 4. Uputstva.
- (4) Član Berze, kojem je prekinut status podržavaoca likvidnosti na osnovu 1. stava ili 1. alineje 2. stava ovog člana, može uputiti zahtjev za obnavljanje statusa 30 dana od prekida ovog statusa. Član Berze kojem je prekinut status podržavaoca likvidnosti na osnovu 2. alineje 2. stava ovog člana, može obnoviti status podržavaoca likvidnosti po isteku godine dana od prekidanja statusa.
- (5) Zahtjev za prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti podnosi se na posebnom obrazcu, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (6) O prekidanju ili oduzimanju statusa podržavaoca likvidnosti obavještava se emitent, Komisija za hartije od vrijednosti i članovi Berze. Informacije o prekidanju ili oduzimanju statusa podržavaoca likvidnosti objavljuju na portalu Berze.

Spisak podržavaoca likvidnosti

Član 6.

Berza objavljuje spisak podržavaoca likvidnosti na svojoj internet stranici: <http://www.blberza.com/>.

3. DUŽNOSTI PODRŽAVAOCA LIKVIDNOSTI

Minimalni kriterijumi za podržavaoce likvidnosti

Član 7.

- (1) Podržavaoci likvidnosti su dužni dnevno unositi kupovne i prodajne limitirane naloge na tržište i zaključivati transakcije na osnovu tih naloga, pri čemu su dužni u skladu sa članom 9. Uputstva ispunjavati sljedeće minimalne kriterijume:
 1. maksimalna razlika između cijena u kupovnom i prodajnom nalogu (u daljem tekstu raspon ponude);
 2. minimalna vrijednost obavezne ponude i tražnje (u daljem tekstu: minimalna vrijednost ponude);
 3. minimalno vrijeme držanja naloga na tržištu.
- (2) Direktor Berze minimalne kriterijume iz člana 9. Uputstva može mijenjati jednom godišnje, pri čemu promjenu kriterijuma mora objaviti 7 dana prije početka njihove primjene.

Klasifikacija hartija od vrijednosti u nivoe likvidnosti

Član 8.

- (1) Berza dva puta godišnje, zajedno sa utvrđivanjem hartija od vrijednosti sa slobodnog tržišta koje ispunjavaju kriterijume likvidnosti za uvrštenje na kontinuirani metod trgovanja, razvrstava hartije od vrijednosti u nivoe likvidnosti, koje koristi prilikom utvrđivanja minimalnih kriterijuma i popusta za podržavaoce likvidnosti.
- (2) Prilikom razvrstavanja hartija od vrijednosti u nivoe likvidnosti uzimaju se u obzir kriterijumi prosječne dnevne vrijednosti prometa (bez prijavljenih blok poslova) i prosječnog dnevnog broja transakcija.
- (3) Kriterijumi za razvrstavanje hartija od vrijednosti u nivoe likvidnosti prikazani su sljedećim tabelama:

a) kriterijum - prosječna dnevna vrijednost prometa u posljednjih šest mjeseci

Kriterijum 1	Prosječna dnevna vrijednost prometa u posljednjih 6 mjeseci	Rang
p1	≥ 250.000 KM	1
p2	od 25.000 do 250.000 KM	2
p3	< 25.000 KM	3

b) kriterijum – prosječan dnevni broj transakcija u posljednjih šest mjeseci

Kriterijum 2	Prosječan dnevni broj transakcija u posljednjih 6 mjeseci	Rang
t1	≥ 15 transakcija	1
t2	od 5 do 15 transakcija	2
t3	< 5 transakcija	3

- (4) Nivo likvidnosti za hartije od vrijednosti utvrđuje se na osnovu rangova iz prethodnog stava ovog člana i to kako slijedi:

Nivo likvidnosti	Suma rangova oba kriterijuma
L1	2
L2	3 ili 4
L3	5 ili 6

Izuzeto od stava 4. ovog člana, sve dužničke hartije od vrijednosti su nivoa likvidnosti L0.

- (5) Nakon provedenog razvrstavanja hartija od vrijednosti u nivoe likvidnosti, Berza obavještava članove Berze najkasnije desetog dana u mjesecu.
- (6) Ako član Berze dobije status podržavaoca likvidnosti za hartiju od vrijednosti kojom se trguje aukcijskom metodom, hartija će preći na kontinuiran metod trgovanja.

Vrijednosti minimalnih kriterijuma za podržavaoce likvidnosti

Član 9.

- (1) Podržavaoci likvidnosti moraju svaki dan trgovanja za hartiju od vrijednosti za koju podržavaju likvidnost, ispunjavati minimalne kriterijume, koji se nalaze u sljedećoj tabeli:

Kriterijumi	Vrijednost
Raspon ponude	peti stav člana 9.
Minimalna vrijednost ponude	peti stav člana 9.
Minimalno vrijeme držanja naloga	80% vremena

- (2) Vrijeme držanja naloga podržavaoca likvidnosti se mjeri od 09:30 do 13:00, pri čemu intervali za provjeravanje držanja naloga u prekinutim aukcijama, odnosno pri otvaranju tržišta ne provode se odvojeno. Na mjesečnom, odnosno polugodišnjem periodu vrijeme držanja naloga jednako je prosječnom dnevnom držanju naloga podržavaoca likvidnosti.
- (3) Ako podržavalac likvidnosti ne ispunjava kriterijume minimalnog vremena držanja naloga u toku dana, ali se ispuni prosječno minimalno vrijeme držanja naloga u toku jednog mjeseca, smatra se da podržavalac likvidnosti ispunjava ovaj kriterijum.
- (4) Na dnevnom nivou, smatra se da je kriterijum minimalnog vremena držanja naloga ispunjen i ako je podržavaoc likvidnosti realizovao minimalnu vrijednost ponude na strani kupovine ili prodaje u toku dana.
- (5) Kriterijumi za raspon ponude i minimalnu vrijednost ponude po nivoima likvidnosti, koje su određene članom 8. Uputstva prikazane su sljedećom tabelom:

Nivo likvidnosti	Maksimalan raspon između najbolje cijene kupovine i najbolje cijene prodaje (max. spread)	Minimalna vrijednost na strani kupovine i na strani prodaje
L0	4%	5.000 KM
L1	4%	4.000 KM
L2	6%	3.000 KM
L3	8%	2.000 KM

- (6) Za raspon ponude koristi se formula $((\text{cijena prodajnog naloga}/\text{cijena kupovnog naloga})-1)*100$.
- (7) Podržavaoc likvidnosti je dužan minimalnu vrijednost ponude držati na kupovnoj i prodajnoj strani.
- (8) Metod izračunavanja minimalnih kriterijuma je detaljnije objašnjen u Prilogu ovih Uputstava.

Minimalni kriterijumi za nove hartije od vrijednosti

Član 10.

- (1) Član Berze može dobiti status podržavaoca likvidnosti istovremeno sa prijemom hartije od vrijednosti na jedno od tržišta Berze.
- (2) U slučaju prijema nove hartije od vrijednosti na neko od tržišta Berze i istovremenog dodjeljivanja statusa podržavaoca likvidnosti za tu hartiju od vrijednosti, kriterijumi za klasifikaciju hartija od vrijednosti u nivoe likvidnosti iz člana 8. Uputstva ne mogu se primjenjivati, a hartija od vrijednosti u prvih mjesec dana trgovanja ne raspoređuje se u nivoe likvidnosti za razvrstavanje hartija od vrijednosti. Za podržavaoca likvidnosti se primjenjuju minimalni kriterijumi za nivo L3, osim ako nije dužnička hartija od vrijednosti kada se primjenjuju minimalni kriterijumi za nivo likvidnosti L0.
- (3) Na osnovu prvih 30 dana trgovanja Berza uvrštava hartiju od vrijednosti u jedan od nivoa likvidnosti, na osnovu kriterijuma iz člana 8. Uputstva. O uvrštenju hartije od vrijednosti u jedan od nivoa likvidnosti, Berza obavještava članove Berze. Uvrštenje hartije od vrijednosti u jedan od nivoa likvidnosti objavljuje se na internet stranici Berze, najkasnije tri radna dana od razvrstavanja hartije od vrijednosti.

Praćenje podržavalaca likvidnosti

Član 11.

- (1) Berza provjerava ispunjavanje kriterijuma za podržavaoce likvidnosti jednom mjesečno. Dva puta godišnje berza na svom portalu objavljuje klasifikaciju podržavaoca likvidnosti prema uspješnosti ispunjavanja njihovih dužnosti.
- (2) Prilikom praćenja ispunjavanja kriterijuma za podržavaoce likvidnosti iz prvog stava ovog člana, koji se provjeravaju prema nivou likvidnosti u koji je razvrstana hartija od vrijednosti koja je predmet podržavanja likvidnosti, primjenjuju se sljedeći kriterijumi:
 - a) prosječno vrijeme držanja naloga;
 - b) prosječan raspon ponude;
 - c) ispunjenost minimalne vrijednosti ponude.
- (3) Berza pri razvrstavanju svakom podržavaocu likvidnosti za određenu hartiju od vrijednosti dodjeli troslovnu oznaku sastavljenu od kombinacije slova A i B, koje označavaju uspješnost ispunjavanja kriterijuma u posljednjem polugodištu na osnovu sljedeća tri kriterijuma:

K1 ¹	Ocjena	K2 ²	Ocjena	K3 ³	Ocjena
K1 > 80%	A	K2 < 1	A	K2 > 1	A
K1 < 80%	B	K2 > 1	B	K2 < 1	B

- (4) Berza razvrstava podržavaoce likvidnosti prema ispunjenosti kriterijuma, pri čemu sva tri kriterijuma imaju jednak značaj.
- (5) Detaljan opis izračunavanja kriterijuma za praćenje podržavalaca likvidnosti je naveden u prilogu Uputstva.

¹ Prosječno vrijeme držanja naloga na tržištu u odnosu na vremenski period od 9:30 do 13:00

² Odnos između prosječnog raspona (ponderisanog vremenom) i maksimalnog raspona

³ Odnos između prosječne vrijednosti naloga (ponderisanog vremenom) i minimalne vrijednosti naloga

4. TRGOVANJE PREKO BST-a

Parametri trgovanja za podržavaoce likvidnosti

Član 12.

- (1) Ponude se u BST unose preko odvojenih unosa naloga u skladu sa članom 13. Uputstva.
- (2) Obavezni elementi naloga su:
 1. oznaka člana Berze;
 2. oznaka brokera;
 3. oznaka hartije od vrijednosti;
 4. količina hartija od vrijednosti za kupovinu;
 5. količina hartija od vrijednosti za prodaju;
 6. cijena kupovnog naloga;
 7. cijena prodajnog naloga;
 8. oznaka računa podržavaoca likvidnosti;
 9. broj računa podržavaoca likvidnosti;

Upravljanje sa nalozima za podržavaoce likvidnosti

Član 13.

- (1) Podržavaoci likvidnosti ponude za račun podržavaoca likvidnosti unose kao posebne kupovne i prodajne naloge, pri čemu se moraju poštovati ograničenja iz ovog člana.
- (2) Podržavaoci likvidnosti mogu unositi dnevne ili do određenog datuma limitirane naloge bez drugih dodatnih uslova. Druge vrste naloga nije dozvoljeno unositi, odnosno takvi nalozi se ne smatraju kao ponuda podržavaoca likvidnosti.
- (3) Podržavaoc likvidnosti je dužan svoju ponudu držati u prekinutim aukcijama.
- (4) Berza ima mogućnost da odstrani aktivne naloge podržavaoca likvidnosti, u slučaju da podržavaoc likvidnosti prekine svoj status.

5. POGODNOSTI ZA PODRŽAVAOCE LIKVIDNOSTI

Odobranje pogodnosti za podržavaoce likvidnosti

Član 14.

- (1) Direktor Berze, u skladu sa Odlukom o naknadama Berze, odobrava podržavaocu likvidnosti popust prilikom obračuna provizije, na osnovu zaključenih poslova sa hartijom od vrijednosti preko BST-a za račun podržavaoca likvidnosti, u zavisnosti od nivoa likvidnosti u kojem se nalazi hartija od vrijednosti.
- (2) Direktor Berze obračunava popust jednom mjesečno. U slučaju da podržavaoc likvidnosti za dati period ima jednu od ocijena B, koja je određena članom 11. stav 3. Uputstva, popust se ne odobrava.
- (3) U slučaju dobijanja statusa podržavaoca likvidnosti za tek uvrštene hartije od vrijednosti na jedan od segmenata Berze, popust za prvih 30 dana trgovanja se izračunava u skladu sa prvih 30 dana trgovanja i članom 10. stav 2. Uputstva. U tom slučaju obračunati popust za promet sa računom podržavaoca likvidnosti u prvih 30 dana trgovanja jednak je obračunatom popustu za nivo likvidnosti, u koji se hartija od vrijednosti uvrsti i predstavlja odbitnu stavku od mjesečne provizije za trgovanje.

6. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Početak primjene Uputstva

Član 15.

- (1) Uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na internet stranici Berze.

Broj: 03-119/18

Datum: 23.03.2018. godine

Direktor

Milan Božić

Prilozi:

Prilog 1: Zahtjev za odobravanje statusa podržavaoca likvidnosti (Obr. 01/PL)

Prilog 2: Zahtjev za prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti (Obr. 02/PL)

Prilog. 3: Definicija minimalnih kriterijuma i kriterijuma za praćenje podržavaoca likvidnosti
– BST specifikacija

Podnosilac zahtjeva: _____

Datum zahtjeva: _____ Datum prijema: _____

(popunjava Berza)

ZAHTJEV

ZA ODOBRAVANJE STATUSA PODRŽAVAOCA LIKVIDNOSTI NA BANJALUČKOJ BERZI A.D. BANJA LUKA

1. Naziv podržavaoca likvidnosti: _____

2. Adresa: _____

3. Oznaka i br. računa : _____

4. Željeni datum za odobravanje statusa: _____

5. Vremenski period trajanja statusa: _____

**6. Hartije od vrijednosti za koje se zahtjeva status podržavaoca likvidnosti
(1 ili više):**

	Oznaka hartije od vrijednosti	Emitent
1.		
2.		
3.		

7. Informacije o brokerima, koji su kod člana Berze zaduženi za obavljanje održavanja likvidnosti:

	Ime i prezime	Broj telefona	e-mail
1.			
2.			
3.			

8. Kriterijumi koji se moraju ispuniti prilikom održavanja likvidnosti:

9. Obaveza podržavaoca likvidnosti:

Potpisivanjem ovog zahtjeva, podnosilac zahtjeva u slučaju dodjeljivanja statusa podržavaoca likvidnosti na osnovu rješenja Berze, obavezuje se da će poštovati sve odredbe Pravila i drugih akata Berze.

Podnosilac zahtjeva potpisuje izjavu da je upoznat sa odredbama Pravila i Uputstava.

Podržavaoc likvidnosti se u periodu, koji je određen u rješenju o dodjeljivanju statusa za podržavanje likvidnosti, obavezuje da će potpisati ugovor sa Berzom.

.....
(podnosilac zahtjeva)

(potpis zastupnika i pečat)

Podnosilac zahtjeva: _____

Datum zahtjeva: _____ Datum prijema zahtjeva: _____
(popunjava berza)

ZAHTJEV

ZA PREKIDANJE STATUSA PODRŽAVAOCA LIKVIDNOSTI NA BANJALUČKOJ BERZI A.D.BANJA LUKA

1. Naziv podržavaoca likvidnosti: _____

2. Adresa: _____

3. Oznaka i br. računa : _____

4. Željeni datum za prekidanje statusa: _____

5. Hartije od vrijednosti za koje se zahtjeva prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti
(1 ili više):

	Oznaka hartije od vrijednosti	Emitent
1.		
2.		
3.		
4.		

6. Razlog za prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti:

7. Drugi relevantni podaci (članovi Berze ih navode ako su relevantni za prekidanje statusa podržavaoca likvidnosti):

- a) predviđeni datum zadnjeg dana trgovanja _____
- b) datum prekida statusa podržavaoca likvidnosti _____

.....
(podnosilac zahtjeva)

(potpis i pečat zastupnika)

Prilog 3: Definicije minimalnih kriterijuma i kriterijuma za praćenje podržavaoca likvidnosti – BST SPECIFIKACIJA

Minimalni kriterijumi za održavanje likvidnosti:

Podržavaoc likvidnosti mora svaki dan trgovanja za određenu hartiju od vrijednosti, za koju podržava likvidnost, ispostavljati minimalne kriterijume.

Nivo likvidnosti	Maks. raspon ponude	Min. vrijednost naloga	Min. vrijeme izloženosti naloga
L0	4%	5.000,00	80%
L1	4%	4.000,00	
L2	6%	3.000,00	
L3	8%	2.000,00	

1. **Maksimalni raspon ponude:** Za raspon ponude se koristi sljedeća formula:

$$((\text{cijena ponude} / \text{cijena tražnje}) - 1) * 100.$$

2. **Minimalna vrijednost naloga:** razlikuje se u zavisnosti od toga u koji nivo likvidnosti je hartija od vrijednosti uvrštena.
3. **Minimalno vrijeme izloženosti naloga:** Izloženost naloga se mjeri od 09:30 do 13:00, uzimajući u obzir i prekinute aukcije.

Izloženost naloga se uzima u obzir, ako su prethodni kriterijumi ispunjeni.

Interval mjerenja izloženosti naloga na tržištu (crvena boja):

Zatvoreno	Faza prije otvaranja	Otvoreno tržište	Zatvoreno tržište
	08:30	09:30	13:00

Formula za mjerenje vremena izloženosti naloga:

Maksimalna izloženost u toku dana trgovanja = vremenski period od 9:30 do 13:00

Stvarna izloženost naloga u toku dana trgovanja = vremenski period izloženosti naloga od 9:30 do 13:00.

Način praćenja izloženosti naloga za određeni dan:

Dnevna izloženost: Stvarna izloženost naloga u toku dana trgovanja/Maksimalna izloženost u toku dana trgovanja

Način praćenja izloženosti naloga na mjesečnom, odnosno polugodišnjem nivou

Mjesečna izloženost: Prosjek dnevnih izloženosti

Kriterijumi K1, K2 i K3⁴ za dodjeljivanje ocijene za posljednje polugodište:

$$K1 = \frac{\sum_{t=1}^6 [\text{mjesečna prisutnost}]}{6}$$

$$K2 = \frac{\sum_{t=1}^n \left[\frac{\sum_{i=1}^n \frac{\text{rasponi xudio prisutnosti rasponu dnevnom periodu}}{\text{maksimalan rasponza grupu}(L_n)}}{\text{broj danatrgovanjau periodu}} \right]}{}$$

gdje je:

t = 1...n (broj dana trgovanja u periodu)

i = 1...n (broj različitih raspona ponuda u dnevnom periodu za dan trgovanja)

Ln = nivo likvidnosti; n = 0 - 3

Dodatni kriterijumi za prikazivanje veličine ponude za podržavanje likvidnosti u polugodišnjem periodu: K3

$$K3^1 = \frac{\sum_{t=1}^n \left[\frac{\sum_{i=1}^n \frac{\text{vrijednostnalogai xudio prisutnosti vrijednosti u dnevnom periodu}}{\text{minimalnavrijednostnalogaza grupu}(L_n)}}{\text{broj danatrgovanjau periodu}} \right]}{}$$

gdje je:

t = 1...n (broj dana trgovanja u periodu)

i = 1...n (broj različitih vrijednosti ponuda u dnevnom periodu za dan trgovanja)

Ln = nivo likvidnosti; n = 0 - 3

⁴ Formula uzima u obzir prosječne dnevne spredove i veličine ponuda za dane trgovanja, kod kojih je ispunjen uslov minimalne prisutnosti u toku dana.

Primjer 1:

Opis dana trgovanja:

Tržište se otvara u

9:30.

Nema prekinutih aukcija.

Tržište se zatvara u

13:00.

	vrijeme
maksimalna izloženost u toku dana	210 minuta
izloženost ponude mora biti najmanje	168 minuta

Primjer 2:

Opis dana trgovanja:

Tržište se otvara u 09:30

12:00 – zaustavljeno trgovanje do kraja dana

	vrijeme
maksimalna izloženost u toku dana	150 minuta
ponuda mora biti najmanje	120 minuta

Primjer 3:

Opis dana trgovanja:

Tržište se otvara u 09:30

13:00 – Prekinuta aukcija

13:07 - aukcija; zatvaranje tržišta.

	vrijeme
maksimalna izloženost u toku dana	217 minuta
ponuda mora biti najmanje	174 minuta

Primjer 4:

Praćenje izloženosti naloga na mjesečnom nivou:

Dan trgovanja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
maksimalna izloženost u toku dana trgovanja	210	210	210	210	210	210	210	150	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210	210
stvarna izloženost naloga u toku dana trgovanja	168	168	153	168	189	153	210	115	143	168	153	170	180	189	153	168	147	153	210	160	
izloženost u toku dana	80%	80%	73%	80%	90%	73%	100%	77%	68%	80%	73%	81%	86%	90%	73%	80%	70%	73%	100%	76%	

K1 za dvadeset dana trgovanja = 80,10%

Primjer 5:

Hartija od vrijednosti se nalazi u nivou likvidnosti L2

Dan trgovanja 1:

Maksimalno moguće vrijeme izloženosti naloga = 210 minuta

Raspon	Vrijeme	Udio u vremenu
5%	120 minuta	0,71
4,5%	40 minuta	0,24
3,9%	8 minuta	0,05
Ukupno:	168 minuta	

Ponuda u KM*	Vrijeme	Udio u vremenu
1000	60 minuta	0,36
1500	48 minuta	0,29
3000	60 minuta	0,36
Ukupno	168 minuta	

Dan trgovanja 2:

Maksimalno moguće vrijeme izloženosti naloga = 210 minuta

Raspon	Vrijeme	Udio u vremenu
5%	20 minuta	0,10
4,0%	40 minuta	0,19
3,6%	150 minuta	0,71
Ukupno	210 minuta	

Ponuda u KM*	Vrijeme	Udio u vremenu
1000	80 minuta	0,38
1200	60 minuta	0,29
1500	70 minuta	0,33
Ukupno	210 minuta	

Dan trgovanja 3:

Maksimalno moguće vrijeme izloženosti naloga = 210 minuta

Raspon	Vrijeme	Udio u vremenu
5%	100 minuta	0,48
4,8%	50 minuta	0,24
3,4%	60 minuta	0,29
Ukupno	210 minuta	

Ponuda u KM*	Vrijeme	Udio u vremenu
2000	70 minuta	0,33
1000	70 minuta	0,33
1500	70 minuta	0,33
Ukupno	210 minut	

*Uzima se nalog u ponudi sa manjim iznosom.

K1 za trodnevni period = $(168 + 210 + 210) / (210 + 210 + 210) = 588 / 630 = 93,3 \%$

Ocijena A

K2 za trodnevni period = $((5 \times 240) / 588 + (4,8 \times 50) / 588 + (4,5 \times 40) / 588 + (4 \times 40) / 588 + (3,9 \times 8) / 588 + (3,6 \times 150) / 588 + (3,4 \times 60) / 588) / 6 = 0,72$

Ocijena A

K3 za trodnevni period = $((3000 \times 60) / 588 + (2000 \times 70) / 588 + (1500 \times 188) / 588 + (1200 \times 60) / 588 + (1000 \times 210) / 588) / 3000 = 0,50$

Ocijena B

Popust za podržavaoca likvidnosti iz primjera se ne obračunava na kraju mjeseca jer podržavaoc likvidnosti nema za sva tri kriterijuma ocijenu A.

PREGLED SKRAĆENICA:

Oznaka:	Značenje:
K1, K2, K3	Kriterijumi koji pokazuju uspješnost ispunjavanja kriterijuma